

MESSER A BALATONBAN

■ MAGÓ KÁROLY

Mint tűt a szénakazalban

A balatoni roncskutatásnak komoly hagyománya van, Tóth Ferenc vezetésével már több gép maradványait sikerült kiemelni a tóból. Ezek közül az IL-2-est a RepTárban állították ki, ma is megtekinthető az érdeklődők számára. A Balaton iszaposodása és a rossz látási viszonyok miatt a vízi roncsok felkutatása nehéz feladat, de talán nem túlzás azt állítani, hogy minden kutató nagy álma egy ilyen roncs megtalálása. Talán ebből az indíttatásból kezdtem bele én is ebbe a munkába.

Több alkalommal kerestem a Balaton környéki településeken szemtanúkat, és sikerült is néhány roncsról információt gyűjteni. A helyszíni kutatás mellett az adatgyűjtésben Horváth Gábor a Magyar Roncskutató Egyesület kutatója, továbbá a RepTár múzeumpedagógusai, Létai János, Szeles Sándor és Mohos Nándor voltak a segítségemre. A fellelhető dokumentumok (veszteségi és győzelmi jelentések), visszaemlékezések (szemtanúk és roncskiemelések beszámolóí), valamint a nem roncskutatással foglalkozó, de az esetleges víz alatti akadályokról információval rendelkező személyek bevonásával összesítettem

az eredményeket. A levéltári kutatások jelenlegi állása szerint a Magyar Királyi Honvéd Légierő és a Luftwaffe Balaton körüli helyszínnel legalább 12 Me 109-es veszteséget jelentett. Az ezekben a jelentésekben szereplő gépek közül nem lehet egyértelműen bizonyítani, hogy azok valóban a vízbe zuhantak, de legalább két Messerschmitt (pontos típusjelzés nélkül) roncsát már kiemelték a

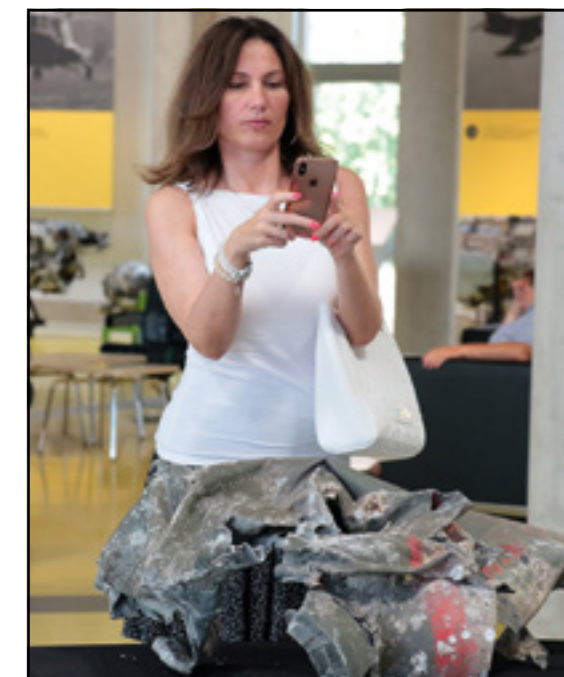
mederből. Ezután értesítettem Vírágos-Kis Sándor őrnagyot, az MH 2. vitéz Bertalan Árpád Különleges Rendeltetésű Dandár rangidős bűvárárt (akivel korábban már kutattunk együtt), hogy van egy olyan helyszín, amit érdemes lenne átkutatni. A Jackal Cave 2020 gyakorlat keretében végrehajtott kiképzési feladat volt a roncs felkutatása, és sikerrel jártunk. A katonai bűvárok négy kiképzési napon hajtottak végre felderítő merüléseket a roncsokhoz, azzal a céllal, hogy azonosítani lehessen a repülőgép típusát, majd pedig elkezdődött a roncs állapotának felmérése. A minimális látótávolság jelentősen nehezítette a bűvárok munkáját, ráadásul a maradványok körülbelül 70 centi-

tatón semmilyen információt nem adtunk ki a megtalálás helyszínéről. A kutatásban résztvevő szervezetek egyöntetű szándéka, hogy a roncs minden darabja a RepTárba kerüljön, majd ott kiállítsák. A sajtótájékoztatót ugyan tavaly novemberre terveztük, de a vírushelyzet miatt erre az évre tolódott. Azzal a céllal hívtuk meg a sajtó képviselőit, hogy közzétegyük az előkutatásaink eredményeit. Ezek alapján a repülőgép nagy valószínűséggel magyar gyártású és magyar használatban volt, mert a felszínre hozott alkatrészek közül a motorburkolat darabján lévő adattáblán a „jau” gyártói beütő látható, miszerint a burkolatot a Neue Kühler- u. Flugzeugteile- Fab-

riken Kurt Hordermann Zweigwerk repülőgép-alkatrészgyár készítette, a cég nevét azonban eltüntették. Almási Balázs talált már olyan Me 210 motorburkolatot, amely magyar gyártású gépből származott és azon is ehhez hasonló módon tüntették el a gyártó cég nevét. A gépágyú burkolatán ugyancsak olvashatóan megmaradt a szerviz felirat része: „Lövész esetén”. Ezen felül Domokos Ferenc az egyik alkatrészen fellelt átvevő bélyegzést összehasonlította más, magyar gyártású gépek bélyegzőivel, és egyezést talált. Végezetül a motorburkolaton látható egy piros 12-es szám maradványa is, amely eredetileg a ferihegyi 2/1. vadászrepülő századnál volt használatban. Emberi maradvá-

Fotó: honvedelem.hu

méter vastag iszapréteg által takarva fekszenek. A rendelkezésre álló idő alatt csak a roncs egy részét sikerült megtisztítani. Eddig annyit lehetett megállapítani, hogy a motorja viszonylag ép állapotban maradt, továbbá nagyobb méretű szerkezeti elemek is találhatóak a mederben, ezért felbecsülhetetlen értéke van a leletnek.

A merüléseket követően a roncsot bejelentettük a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumnak, azzal az elsődleges céllal, hogy a roncs jogi védettsége biztosítva legyen, meggátolva így az esetleges illegális kutatásokat. A roncs védelmében a sajtótájékoztatót

nyok vagy pilótához köthető személyes tárgyak, felszerelésdarabok nem kerültek elő a merülések során.

A további munkálatok a Magyar Honvédség feladataitól függően, a kiképzési merülések keretében folytatódnak a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum felügyelete mellett. Első lépésként a roncs helyszínének környékét vizsgáljuk át víz alatti detektorral, majd az üledék eltávolítása következik. Bízunk benne, hogy a feltárási munka folytatásaként a jelenleg még iszappal fedett roncsdarabok is előkerülnek, hogy végül a gép kiemelhető részeit 77 év után a felszínre hozhassák a szakemberek. ■